Els protocols de la Festa Major de Terrassa

Ajuntament de Terrassa

Els protocols de la Festa Major de Terrassa

Ajuntament de Terrassa

Índex

- Aprovació de protocols — 7
- Els protocols: Recuperació de la cultura terrassenca — 13
- Necessitat d'uns protocols i la seva actualització — 14
- Criteris d'establiment dels actes patromonials de la Festa — 17
- Una visió històrica de la Festa Major de Terrassa — 19
- Reclams i prolegòmens — 30
- Encàrrecs honorífics — 31
- Protocols de la Festa Major de Terrassa — 33
- Divendres — 35
- Dissabte — 43
- Diumenge — 48
- Dilluns — 62
- Dimecres de Cloenda — 63
- Altres actes — 65

Aquests Protocols van ser aprovats pel Ple de l'Ajuntament de data 30 d'octubre de 1997.

Les persones que els van redactar, per encàrrec de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Terrassa, segons Resolució de data 11 de desembre de 1995, van ser:

- Sr. Carles Feiner i Alonso, del Grup d'Estudis sobre la Festa Major
- Sr. Domènec Ferran i Gómez, director del Museu de Terrassa
- Sr. Jaume Flotats, dels Diables de Terrassa. Posteriorment va ser substituït per Antoni Puntí
- Sr. Josep Forn i Cadafalch, dels Minyons de Terrassa
- Sr. Marc Galí i Segués, del Grup d'Estudis sobre la Festa Major
- Sr. Jordi Garreta i Clusella, de l'IMCET de l'Ajuntament de Terrassa
- Sra. Rosa Grau i Santamaria, dels Nans de Terrassa. Posteriorment va ser substituïda pels Srs. David Gil i Mortés i Martí Roca i Clusellas
- Sr. Lluís Puig i Gordi, del Grup d'Estudis sobre la Festa Major
- Sr. Jaume Sabaté i Ferrer, dels Castellers de Terrassa
- Sr. Francisco Salazar i López, del Grup del Drac de Terrassa
- Sr. Miquel Santamaria i Puigbó, de l'Esbart Egarenc del Centre Social Catòlic. Posteriorment va ser substituït per Joan Boada i Benavent
- Sr. Lluís Uroz i Martínez, dels Geganters de Terrassa. Posteriorment va ser substituït per Antoni Messeguer i, més tard, per Joan Montfort
- Sr. Jaume Valls i Vila, de l'Ajuntament de Terrassa

Després d'una dècada de l'aprovació, es va fer palesa la necessitat de revisar-los i actualitzar-los. Per dur a terme aquesta tasca, la Regidoria de Cultura va nomenar una comissió en data 7 de novembre de 2007, que va estar treballant en un procés de revisió fins al mes de maig del 2009, i van ser aprovats pel Ple de l'Ajuntament de data 28 de maig de 2009.

Les persones que van formar part de la comissió van ser:

- Sra. Montse Alcaraz i Torruella, de la colla del Bitxo del Torrent Mitger
- Sr. David Capdevila i Loza, de l'Esbart Egarenc del Centre Cultural El Social
- Sr. Toni Costa i Soler, de la Pàjara de Terrassa
- Sr. Carles Feiner i Alonso, membre de la Comissió Redactora del 1995
- Sr. Domènec Ferran i Gómez, director del Museu de Terrassa i membre de la Comissió Redactora del 1995
- Sr. Miquel Farrés i Fernàndez, del grup de Nans de Terrassa
- Sr. Aniol Galí i Closa, de l'associació Bastoners de Terrassa
- Sr. Marc Galí i Segués, membre de la Comissió Redactora del 1995
- Sr. Jordi Garreta i Clusella, membre de la Comissió Redactora del 1995
- Sr. Jaume Girona i Torrente, tècnic de Cultura Popular i Tradicional de l'Ajuntament de Terrassa
- Sr. Jordi Grau i Martí, artista i constructor dels capgrossos de l'any
- Sr. Jacob Jordà i Rondon, de l'Agrupació Sardanista ASERT
- Sr. Carles Llongueras i Morera, músic i component del grup musical Ministrils del Raval

- Sr. Miquel Nieto i García, dels Castellers de Terrassa
- Sr. Lluís Puig i Gordi, membre de la Comissió Redactora del 1995
- Sr. Jaume Roca i Vilalta, dels Minyons de Terrassa
- Sr. Francisco Salazar i López, del Grup del Drac de Terrassa
- Sr. Albert Trenchs i Montero, del Grup de Geganters de Terrassa
- Sr. Carles Ujaldón i López, dels Diables de Terrassa

Catorze anys després de la primera revisió, i seguint les peticions de les entitats, es va decidir iniciar-ne una segona revisió. Per dur a terme aquesta tasca, l'alcalde va nomenar una comissió en data 14 de març del 2024, que va estar treballant en un procés de revisió fins al mes de maig del 2026, i els Protocols van ser aprovats pel Ple de l'Ajuntament de data 29 de maig de 2026. En aquesta revisió, la Comissió va decidir crear un consell permanent per a la regulació i revisió dels Protocols de la Festa Major, per tal de poder fer-ne un seguiment més delimitat i no haver d'esperar dècades per tal d'efectuar-hi modificacions.

Aquesta Comissió ha estat formada per:

President de la Comissió:

- Sr. Joan Salvador i Fabregat, regidor de Cultura Popular i Cicles Festius

Membres redactors i experts:

- Sr. Domènec Ferran i Gómez, membre redactor dels protocols originals del 1995 i de la revisió del 2009
- Sr. Marc Galí i Segués, membre redactor dels protocols originals del 1995 i de la revisió del 2009

Un membre de cadascuna de les colles que ja participen en els protocols actuals:

- Sr. Jesús Moreno i Moreno, Geganters de Terrassa. Amb la Sra. Alba Martínez i García com a suplent
- Sr. Bernat Carles i Tort, Associació de Nans i Capgrossos de Terrassa. Amb la Sra. Rosa Grau i Santamaria com a suplent
- Sr. Daniel Salazar i Busqué, Grup del Drac de Terrassa. Amb la Sra. Maria Salazar i Busqué com a suplent
- Sra. Bet Gómez i Carro, Bastoners de Terrassa. Amb la Sra. Teresa García i Espada com a suplent, després substituïda per la Sra. Paula Ané i Enguix
- Sra. Alicia Flores i Farré, Diables de Terrassa. Amb el Sr. Roger Villagrasa i Esmerats com a suplent
- Sr. Jaume Maeso i Simó, Minyons de Terrassa. Amb la Sra. Mireia Guerrero i Tost com a suplent
- Sra. Ainhoa Servós i Quirantes, després substituïda pel Sr. Carles Bistué i Campos, Castellers de Terrassa. Amb la Sra. Elisabeth Arpal i Salvador com a suplent
- Sra. Laia Miranda i Elias, Esbart Egarenc del Centre Cultural El Social. Amb el Sr. David Capdevila i Loza com a suplent

Un membre de la Coordinadora de Grups de Cultura Popular i Tradicional Catalana de Terrassa:

- Sr. Artur Moncal i Casanovas, després substituït pel Sr. Jordi Serra i Orrit. Amb Sr. Toni Massagué i Casals com a suplent, després substituït pel Sr. Unax Gea i Ingunza

Un membre triat entre les colles d'imatgeria de foc:

- Sra. Ivette Baldó i Reyes, Drac Baluk Astharot i Diables de Ca n'Aurell. Amb el Sr. Manel Tomás i Alastruey, La Pàjara de Terrassa, com a suplent

Un membre triat entre les colles d'imatgeria que no són de foc:

- Sra. Berta Marcet i Julià, Àliga de Terrassa, després substituïda per el Sr. David Moreno i Guil, Gegants Bojos de Terrassa. Amb la Sra. Núria Ramon i Oller, Àliga de Terrassa, com a suplent

Un membre triat entre les colles de diables:

- Sr. Ismael García i Viciana, Diables de Sant Pere Nord. Amb el Sr. Josep Blesa i Santafe, Diables de la Maurina, com a suplent i després substituït pel Sr. Carles Ujaldón i López, Diables de la Maurina

Un membre triat entre les colles de ball:

- Sra. Núria Escudé i Guil, Agrupació Folklòrica Amunt i Crits. Amb el Sr. Jaime Pérez i Plans, Agrupació Sardanista ASERT, com a suplent

Un membre triat entre les colles trabucaires:

- Sr. Josep Ballart i Ballús, Bandolers de Terrassa. Amb el Sr. Josep Sellarés i Fabrés, Trabucaires de Terrassa (Federins), com a suplent

Com a tècnics del Servei de Cultura Popular i Cicle Festiu:

- Sr. Pol Lienas i Gonzàlez
- Sra. Maria del Mar Recasens i Cardona
- Sr. Òscar Montes i Recasens

Com a tècnic del Servei de Comunicació i Premsa:

- Sr. Alex Vilalta Guil

Els protocols: recuperació de la cultura terrassenca

Un protocol és “el conjunt de regles que cal observar pel que fa a l’etiqueta (...) en les cerimònies oficials”1. Igualment, el verb transitiu “protocol·litzar” és definit com a “acció d’incorporar (quelcom) a un protocol”.

Què ens mou, seguint aquests dos significats, a protocol·litzar una sèrie d’actes d’entre els molts que se celebren a la Festa Major de la nostra ciutat? I encara, prèviament, per què cal establir un protocol referint-nos amb aquest mot al ritual, les formes, els usos i els costums que cal observar en determinats actes de la Festa Major? Els següents paràgrafs intenten donar resposta a aquestes qüestions i explicar, en definitiva, la funció i la necessitat dels Protocols de la Festa Major de Terrassa que s’estableixen en aquest document.

Necessitat d'uns protocols i de la seva actualització

Una gran majoria de la gent de Terrassa que participa en la Festa Major de la ciutat té clars els diferents espais i temps festius, la seva distribució, el seu ritme i les activitats que es practiquen a cadascun d'ells. La suma de tot aquest coneixement i de totes aquestes percepcions sobre la Festa Major és considerat pels terrassencs i les terrassenques la nostra tradició festiva.

De fet, els Protocols no pretenen altra cosa que fixar en un text escrit tot aquest conjunt de coneixements i percepcions latents sobre la festa que han esdevingut, amb els anys i per a molta gent, tradicions, i fer-los explícits.

A la nostra ciutat, com a tantes altres, la major part dels costums festius no té pas el seu origen a la nit dels temps, ni tan sols té el pòsit de sis o set decennis. Perquè la nostra ciutat va patir, com tantes altres, el pes dels successius règims polítics que li van arrabassar la memòria i la identitat. Perquè Terrassa va ser punt d'arribada de multitud de persones nascudes en altres terres que han aportat la seva visió del món i les seves respectives cultures per construir allò que avui anomenem identitat ciutadana. Una identitat complexa que és la suma de tots aquests factors i alguna cosa més, i que cada terrassenc i terrassenca –d'origen o d'adopció– viu i sent de manera diferent. Això fa que les pràctiques festives, reconstruïdes pràcticament des de zero o reinventades a partir de referents culturals preexistents, a començament de la dècada dels vuitanta, i avui acceptades com a tradició local, necessitin una especial protecció i cura. Per tal que esdevinguin veritablement un llegat per al patrimoni cultural de les generacions futures, cal un reconeixement previ i consensuat del seu caràcter de tradició festiva que els terrassencs i les terrassenques decidim atorgar-nos. És per tot això que l'any 1997 el Ple municipal va aprovar els primers Protocols de la Festa Major, publicats a la Gaseta Oficial de l'Ajuntament del dia 18 de maig de 1998.

El reconeixement d'aquesta tradició local, de segur, facilitarà l'estabilització dels costums festius i la seva fixació ritual, requisits importants per tal que esdevinguin tradicions avalades pel pes de la història. Alhora, el reconeixement en el present d'una sèrie d'actes diferenciadors dels costums festius de Terrassa respecte als d'altres municipis contribueix a reforçar la nostra identitat ciutadana i és un factor de cohesió social, generador de sentiments de pertinença a la comunitat.

No obstant això, i un cop transcorreguda més d'una dècada des de la darrera revisió dels Protocols de la Festa Major, realitzada l'any 2009, es fa palesa la necessitat de fer-ne balanç i d'afrontar-ne una nova actualització. Cal recordar que els primers Protocols de la Festa Major de Terrassa es van aprovar l'any 1997, i que la seva revisió el 2009 va permetre adequar-los a la realitat social i urbana d'aquell moment.

És en aquest context que l'any 2023, a petició de les colles de cultura popular catalana de la ciutat que feia anys que reclamaven l'actualització dels protocols, se n'inicia un nou procés de revisió amb l'objectiu de reflectir-hi de nou els canvis socials, culturals i urbans esdevinguts al llarg dels darrers anys, així com d'incorporar-hi nous elements festius que, amb el pas del temps, s'han consolidat plenament dins la celebració.

La ciutat ha experimentat un creixement demogràfic significatiu des dels anys noranta: d'ença de l'aprovació dels primers protocols, Terrassa ha augmentat un terç la seva població i, actualment, un 15% de les persones empadronades a la ciutat són de nacionalitat estrangera.

Aquesta evolució demogràfica i social —unida a la transformació urbanística i l'enriquiment del teixit associatiu— no ha estat, per fortuna, un impediment per a la Festa Major. Any rere any, els terrassencs i terrassenques han omplert els espais festius i se'ls han continuat fent seus, posant de manifest que la Festa Major continua complint adequadament la seva funció com a espai i temps generador d'identitat i cohesió ciutadana. En aquest sentit, els actes protocol·litzats esdevenen una eina clau per assegurar que la Festa Major contribueixi a difondre i enfortir el caràcter de ciutat complexa, compacta, cohesionada, cívica i catalana que defineix Terrassa.

Tanmateix, els espais festius regulats pels Protocols de 1997 i 2009, tot i haver-se mantingut en llur esperit notablement fidels a la normativa original, han anat experimentant petits ajustos en el seu desenvolupament pel fet que la tradició popular és essencialment viva i dinàmica. Es considera que cal actualitzar els Protocols vigents fins ara en el sentit d'incorporar-hi i reconèixer-hi les innovacions i les pràctiques que els protagonistes de la festa (les persones organitzadores, actuants i participants) han consolidat. Així mateix, es considera necessari palesar aquest caràcter obert, flexible i dinàmic dels Protocols per tal de garantir en el futur la funcionalitat de la festa i la seva connexió amb la pràctica quotidiana, així com la seva voluntat de reflectir la realitat per damunt de l'excessiva rigidesa en la ritualització.

Criteris d'establiment dels actes patrimonials de la Festa

En protocol·litzar uns determinats actes de la Festa Major, i no pas tots, no es pretén establir actes de primera i de segona. Tampoc es pretén sobrelegitimar els que són grats als redactors dels Protocols, o als regidors i regidores que els han aprovat.

Tenim clar, això sí, que partim d'un conjunt d'actes que configuren la columna vertebral de la Festa Major de Terrassa, tant des del punt de vista temporal (obertura, clímax i tancament) com espacial (es desenvolupen als espais centrals, des del punt de vista simbòlic, de la ciutat) i simbòlic (els que han esdevingut els referents de la Festa per a la ciutadania i per a la gent de fora de la ciutat, i que han dotat la Festa Major de Terrassa d'una personalitat pròpia).

Els actes recollits en aquests protocols, doncs, constitueixen l'eix vertebrador de la Festa des dels punts de vista temporal, espacial i simbòlic. Alguns d'ells, a més, són massius, però cal dir que el nombre de participants no ha estat un criteri referent, ja que no té relació amb els elements vertebradors que hem descrit. Com a exemple, es podria esmentar que, de Ball de Plaça, només n'hi ha un, el de la Festa Major de Terrassa, mentre que de concerts al carrer n'hi ha a tots els llocs del món on el clima i el pressupost ho permeten.

Es podria objectar que actes com l'ofici o els castells –humans i de focs– no són privatius de Terrassa, sinó comuns a molts pobles i ciutats de Catalunya. En aquest cas, es va considerar que l'entramat ritual del dia gran, del clímax de la Festa Major de diumenge al migdia, era bàsic des dels tres punts de vista que hem esmentat. I, en el cas del castell de focs, es va valorar que tenia la màxima importància des del punt de vista temporal i simbòlic (és l'acte que marca el tancament de la Festa).

Els Protocols es podrien haver fet de múltiples maneres. Es podrien no haver fet, ja que, en realitat, el millor protocol és aquell que no cal redactar, perquè ja forma part, implícitament, de la manera de pensar i actuar de la gent que participa en la Festa. Es pot argumentar, d'altra banda, que difícilment es pot imaginar avui la Festa Major de Terrassa sense les fires, les ballades de sardanes, la festa familiar, la presència de danses tradicionals, els concerts al carrer, les exposicions, les curses atlètiques o ciclistes, i un ampli ventall d'activitats esportives, però sobretot sense la resta d'activitats culturals.

També és ben cert que el patrimoni cultural que recollim i us presentem en aquests Protocols ha esdevingut per ampli consens social la targeta de visita de la Festa Major de Terrassa, allò que la diferencia de la Festa Major de les altres poblacions. Aquesta identitat única és, en definitiva, el que els Protocols volen preservar i potenciar.

Una visió històrica de la Festa Major de Terrassa

Orígens

Les festes majors que actualment se celebren a molts dels pobles i les ciutats del nostre país tenen uns orígens ancestrals, directament relacionats amb les celebracions que duien a terme les societats rurals antigues amb motiu de les collites anuals. Tenien lloc als mesos d'estiu, atès que la collita significava la fi del cicle agrícola.

Durant l'alta edat mitjana es produí un procés de cristianització d'aquestes festes d'orígens pagans, paral·lel a la cristianització general de la societat. Els actes religiosos en commemoració dels sants patrons o els màrtirs de l'Església es van anar incorporant, cada cop de forma més preeminent, a aquestes festes agrícoles. Moltes de les antigues tradicions es van adaptar a la simbologia i als rituals cristians. A l'època medieval, aquestes festes anuals se celebraven a totes les viles del país, Terrassa entre elles.

En èpoques posteriors es va anar consolidant la celebració de la Festa Major en honor dels sants patrons de Terrassa (sant Pere, sant Cristòfol i sant Valentí) i, com és prou sabut, en una data movible: el primer diumenge després de Sant Pere. Durant segles havien existit alguns actes tradicionals que es repetien per Festa Major com, per exemple, les albades, que es feien la vigília de la Festa Major. Entre les tradicions religioses destacava la processó de les relíquies dels sants patrons, que comptava amb una gran solemnitat, i a la qual assistien les autoritats i les entitats locals amb els seus corresponents penons.

Finals del segle XIX

A finals del segle XIX moltes de les antigues tradicions s'havien perdut, però al mateix temps ja s'havia configurat una Festa Major amb un simbolisme i unes característiques similars a les que avui entenem com a pròpies. Terrassa era llavors una població de més de deu mil habitants que es trobava en ple procés d'industrialització, i començava a adquirir els trets que han caracteritzat la ciutat en els últims cent anys.

La Festa començava el dissabte al vespre, amb el repic de campanes a les esglésies de la vila. El diumenge i el dilluns al matí tenien lloc els dos actes religiosos centrals que donaven sentit a la Festa: l'ofici solemne i l'ofici de difunts. Se celebraven al temple parroquial del Sant Esperit i constituïen autèntics actes socials on no podien faltar les autoritats i les personalitats de la vila, en els quals sermonejaven els més destacats predicadors.

Finalment, el dimarts al vespre era el torn del castell de focs artificials, que alguns anys no s'havia arribat a celebrar. Però el veritable protagonisme de la Festa no requeia en cap d'aquests actes centrals, sinó en els lluïts balls que celebraven els casinos el diumenge, el dilluns i el dimarts a la nit.

A finals de segle es va produir una iniciativa ciutadana que va provocar les primeres transformacions importants en el contingut d'una Festa Major d'orígens remots, però que ja havia perdut molts dels seus actes tradicionals i anava pel camí de quedar reclosa als salons dels casinos.

La iniciativa va tenir un èxit immediat; rebé el suport d'entitats i institucions, i es materialitzà el mateix 1890 en un programa de Festa Major que incloïa algunes novetats que es van consolidar en anys següents: una Gran Tómbola a benefici dels que eren a l'asil i dels malalts de l'Hospital, una exposició artística, diversos certàmens literaris i uns Jocs Florals organitzats per l'Ateneo Tarrasense, un tímid intent de recuperació de la tradicional cercavila i un espectacular castell de focs que tancava les celebracions. Eren canvis modestos, però que es van anar afermant durant l'última dècada del segle XIX i que van acabar formant una Festa Major amb una estructura no gaire diferent de la que s'ha mantingut fins ara, i amb moltes de les activitats que posteriorment van esdevenir tradicionals.

En el moment del canvi de segle, trobem ja els principals referents de la Festa Major considerada com a típicament terrassenca: el dissabte, repartiment d'almoines i arribada d'una orquestra o un grup musical. El diumenge, diana a càrrec de l'orquestra o grup convidat; festa ocellaire al Passeig; ofici solemne i cercavila amb la corporació municipal i els gegants, nans, drac i bastoners. El dilluns, ofici de difunts i concurs d'orquestres al Passeig. I per acabar, el dimarts, repartiment de premis als escolars, castell de focs i funció de gala al Teatre Principal.

L'estructura de la festa va acabar de completar-se amb les novetats que s'hi van incorporar els primers anys del segle XX: la cercavila passà a celebrar-se el dissabte al vespre; es començaren a tirar les tronades després dels oficis (diumenge i dilluns); arribaren els primers balls públics a l'envelat (també diumenge i dilluns); i la festa s'allargà un dia més, ja que la funció de gala es traslladà al dimecres, mentre que el dimarts era reservat per al castell de focs i els esperadíssims balls d'etiqueta.

El segle XX

Durant les primeres dècades del segle, els terrassencs i terrassenques continuaren assistint amb entusiasme als balls dels casinos i les societats recreatives, que ara s'havien fet molt menys elitistes amb l'aparició d'entitats com la Fraternitat Republicana o la creixent heterogeneïtat social del Casino del Comerç.

Però era també prou evident que els mateixos canvis experimentats per la societat havien anat transformant la Festa Major. La progressiva divulgació d'activitats culturals que duien a terme els cercles noucentistes i entitats com l'Agrupació Regionalista es plasmava en l'increment d'exposicions, certàmens literaris o concerts. D'altra banda, la popularització d'actes i entitats socials o culturals es traduïa en l'aparició de les ballades de sardanes, l'ampliació de concerts i funcions teatrals –amb l'espectacular aparició de les sessions cinematogràfiques–, i la proliferació de les activitats esportives. Partits de futbol, curses ciclistes o atlètiques, i competicions de motocicletes esdevingueren actes importants i massius, al mateix temps que se'n generalitzava la pràctica.

En concret, les sardanes són presents a la Festa Major de Terrassa des de 1904, quan s'hi ballaren per primer cop. Les associacions de caràcter catalanista van difondre el sardanisme a la ciutat, com a la resta del país, i el 1907 ja s'organitzava, també per Festa Major, el primer concurs de sardanes de Terrassa.

El 1910 es produí un nou retoc en la distribució dels actes: el castell de focs es desplaçava al dimecres, tal com s'ha mantingut durant dècades. En aquesta època ja es trobaven ben definits els eixos sobre els quals gravitaria, en època contemporània, la Festa Major: l'estructuració de la Festa, sobre la base d'una sèrie d'actes tradicionals o acceptats com a tals per la col·lectivitat; la participació popular en la Festa, que havia anat augmentant gràcies a la diversificació de les activitats, a les iniciatives de moltes de les entitats locals i la seva adhesió a la Festa, i a l'increment dels espectacles i els actes que requerien col·laboració; i l'assumpció de la Festa com a quelcom propi i inherent a la personalitat col·lectiva i ciutadana. D'altra banda, les institucions desenvolupaven diferents papers, assignats gairebé com una tradició més que tothom trobava lògica: el poder municipal assumia i sufragava els actes públics -celebrats a l'aire lliure-, els actes oficials –cada cop més habituals– o les iniciatives singulars; el teixit d'entitats aportava un conjunt molt divers d'acti-

vitats i assegurava la participació popular; mentre que l'Església, almenys fins als anys trenta, legitimava el protagonisme de les autoritats i els actes més tradicionals.

Durant els anys deu i vint, aquest model de Festa Major –i de vivència ciutadana de la Festa– no experimentà canvis significatius, sinó que anà avançant en la línia ja empresa i que era, en definitiva, la marcada per l'evolució de la societat local.

L'època republicana

Els anys trenta comportaren una intensificació del caràcter popular i participatiu de la Festa, de la mateixa manera que ho van comportar per al conjunt de la vida social i ciutadana. Els balls havien perdut ja gairebé per complet la seva magnificència vuitcentista, en part perquè, amb els nous temps, els casinos havien canviat molt i la competència entre la multitud d'ofertes que provenien de les cada cop més nombroses entitats de la ciutat diversificava els centres de diversió. A banda, les activitats a l'aire lliure i les de major arrelament popular –els esports, el ball a l'envelat, les traques i els focs artificials, per exemple– van adquirir un major protagonisme enfront de les convocatòries més restringides.

La Festa Major dels anys de la República, però, experimentà els seus principals canvis a causa de les peculiaritats polítiques de l'època. Desapareixen del programa oficial d'actes els oficis de diumenge i dilluns –tot i que es van seguir celebrant–, així com la tronada posterior, el repicament de campanes i la cercavila del dissabte. Es tractava, indubtablement, d'una clara imposició del poder polític sobre el contingut de la Festa Major: en un moment històric molt definit per l'anticlericalisme –oposat a un clericalisme també militant políticament–, es pretenia extirpar de la Festa els elements religiosos, encara que en constituïssin una part fonamental, com els oficis i les tronades, o tinguessin una vinculació més aviat indirecta amb l'estament eclesiàstic, com la cercavila.

La postguerra

Curiosament, i després de l'obligat interval que suposà la Guerra Civil, la recuperació d'aquests actes emblemàtics es va produir el 1939, amb la implantació del règim franquista. En realitat, la dictadura, que comportà canvis radicals en la vida social i quotidiana dels ciutadans, no significà cap gran transformació en l'estructura i la significació de la Festa Major. Les noves autoritats recuperaren els elements tradicionals de la Festa i, especialment, tot el seu simbolisme religiós. Lògicament, la nova situació política també influïa poderosament en la Festa Major, que s'espanyolitzava completament en llengua i iconografia.

Durant els anys quaranta van anar adquirint importància en el programa de festes les activitats organitzades per entitats de caire religiós o vinculades al Movimiento, a causa de la debilitat del moviment associatiu i del monolitisme imposat en els primers anys de la postguerra. Però les convocatòries que adquiriren un major protagonisme van ser les revetlles a la Rambla i les nombroses ballades de sardanes, promogudes per les noves entitats que s'anaren creant i molt sovint interpretades per les cobles locals. El 1948 es recuperà com a acte de la Festa Major la processó de les santes relíquies (desapareguda a mitjan segle XIX), de la qual es reforçà sobretot el caràcter institucional i eclesiàstic. Es tornava a reivindicar, doncs, el contingut eminentment religiós de la festa popular ciutadana. El pes de les cerimònies oficials, d'altra banda, fou també molt evident durant els anys quaranta i cinquanta.

La crisi de la Festa Major

Tots aquests elements es reforçaren de forma molt significativa el 1959, quan s'incorporà el secular Ball de Plaça com un acte central de Festa Major. Aquest acte, de llarga tradició a la ciutat, no se celebrava antigament per les dates de la Festa Major, sinó en ocasió de la Candelera (el mes de febrer), festa que tenia un gran relleu a la Terrassa del segle XIX.

En realitat, durant els anys cinquanta (els anys del creixement desestructurat de la ciutat) ja havia començat el procés de crisi del model de Festa Major, que es va agreujar als anys seixanta. Les noves diversions i modes juvenils, la creixent facilitat de desplaçament i l'aparició de noves pautes per al temps d'oci –platja, ús creixent de l'automòbil, televisió, etc.– anaven minvant la participació popular en la festa. A més de la mateixa transformació de la societat, era evident que la Festa Major havia perdut gran part de la seva significació ciutadana, a causa de factors com el feixuc pes de la càrrega institucional, la pèrdua d'identitat de la seva estructura –a excepció dels actes tradicionals recuperats– i la inhibició de les entitats locals. L'Ajuntament intentava superar aquesta davallada de la Festa amb la difusió d'eslògans gairebé patètics, com "*No me dejes, soy tan bonita*".

El 1967 es produïa una nova temptativa per popularitzar la Festa Major i augmentar-hi la participació. L'Ajuntament va promoure la realització d'una gran cavalcada dedicada a Walt Disney, que va esdevenir una activitat habitual els següents anys. L'espectacularitat d'aquest acte, celebrat el diumenge a la tarda, convocava un extraordinari nombre d'espectadors. El 1975, hi participaren una seixantena de comparses, amb carrosses a càrrec d'entitats culturals, gremis professionals o veïns, i la participació de majorets, pallassos, bandes, grups tradicionals i cases comercials.

La transició

La transició va comportar una transformació molt important d'una Festa Major que havia perdut realment gran part de la seva significació ciutadana. Després d'uns anys marcats per les greus limitacions econòmiques i el voluntarisme dels nous grups veïnals i culturals, que van promoure l'organització d'una explícita Festa Major Popular (1978), l'Ajuntament democràtic impulsava el 1979 una Festa Major que encara seguia una estructura similar a la dels anys anteriors, però que ja es convocava amb la voluntat clara de recuperar tradicions locals, comptar amb la participació activa de les entitats i aconseguir implicar els ciutadans i ciutadanes en els actes festius i populars.

A començament dels anys vuitanta ja s'havia configurat una Festa Major amb estructura i continguts molt similars als que s'han mantingut fins ara. En aquest sentit, va resultar decisiva la implicació dels grups anomenats de *cultura popular* que es crearen a la ciutat, i que van promoure la recuperació d'actes tradicionals com la cercavila o l'exhibició castellera, i d'altres que, tot i ser de recent concepció, ja gaudeixen de la condició d'emblemàtics –Raval Infernal, etc

La Comissió de Festes, constituïda el 1981 pel regidor Jordi Labòria i que comptava amb la participació de representants del món cultural, associatiu i recreatiu de la ciutat, establí el centre de la ciutat, deslliurat del trànsit de vehicles, com a escenari de la Festa, i incorporà a la programació un ventall d'actes esdevinguts patrimonials que, bo i vertebrant els espais, el temps i els referents simbòlics, fixaren els principals components del ritual actual.

Aquest nou model, creat el 1981, va establir els trets principals de la seva programació –de divendres a dimecres– i, entre 1982 i 1983, va consolidar l'esquema que, amb lleugeres modificacions, es desenvolupa ara.

La Festa Major de principis del segle XXI

Durant les primeres dècades del segle, les activitats programades es desenvolupaven des del divendres a la tarda, amb la baixada del Drac, fins al dimecres a la nit, quan després del castell de focs es clou la Festa amb les havaneres acompanyades del rom cremat. D'aquests sis dies de celebració, a més del diumenge, només el dilluns és festiu.

Al llarg d'aquests dies, la Festa Major tenia com a principals escenaris els carrers i les places del centre de la ciutat, deslliurats del trànsit de vehicles i ocupats per la ciutadania i visitants. D'aquests cèntrics espais, els més emblemàtics corresponien a la plaça Vella i el Raval de Montserrat, on es troben la basílica del Sant Esperit i l'Ajuntament, respectivament.

A més dels actes que es recullen en aquests Protocols, les sardanes són també un element tradicional i característic de la Festa Major de Terrassa, en la qual han estat presents, als espais més cèntrics i emblemàtics, des del començament del segle XX.

La Festa Major d'ara

L'any 2012 suposa un nou punt d'inflexió per a la Festa Major de Terrassa. S'impulsa un nou model de Festa molt més extens, establint nous grans espais per a activitats i concerts i augmentant significativament el nombre d'activitats que es duen a terme a la ciutat durant els dies de festa. A més, la participació activa de la Cultura Popular també segueix creixent, consolidant el concepte de Festa Major de tothom i per a tothom.

L'any 2021, després de la pandèmia mundial provocada pel coronavirus, es va decidir celebrar la primera Festa Major postcovid de Catalunya, organitzant activitats en recintes tancats amb l'objectiu de mantenir l'esperit de la Festa Major.

Posteriorment a la situació excepcional per la pandèmia, la Festa Major de Terrassa continua amb el format presencial amb la mateixa estructura, de participació de les colles i ciutadania omplint els carrers i barris de la ciutat de festa.

La Festa Major de Terrassa s'enfronta actualment al repte de la globalització, un fenomen que pot tendir a una homogeneïtzació cultural i difuminar la singularitat del nostre model festiu, divers i participatiu. Per evitar que la celebració es converteixi en un esdeveniment intercanviable, és fonamental que la cultura popular terrassenca en sigui el motor i pal de paller. Potenciar els nostres Protocols de Festa Major, amb el protagonisme dels grups de cultura popular catalana, és la millor estratègia per reforçar la nostra identitat col·lectiva. Reivindicar actes tan nostres com la Baixada del Drac i l'Inici de la Festa, la Sortida d'Ofici o la Cercavila no només ens diferencia d'altres ciutats, sinó que garanteix unes festes vives i amb un fort arrelament social. Posar el focus en les entitats locals i el patrimoni immaterial de la ciutat assegura que la Festa Major continuï sent un mirall fidel de la història de Terrassa i un espai de cohesió ciutadana únic i autèntic.

Reclam i prolegòmens

El reclam de la celebració de la Festa Major es fa a través de mitjans recurrents, molt diversos en intensitat. El primer i principal és el de la tradició, marcada per la data del calendari. El cartell, el programa de mà, l'engalanament d'alguns espais de la Festa i les informacions dels diversos mitjans de comunicació formen els reclams i prolegòmens de la Festa. I la comunicació personal que s'estableix tant entre els membres de les diferents entitats locals que organitzen activitats com entre els components de les diverses comissions que tenen cura de les activitats acaba de crear el clima que impregna els dies previs a la Festa.

El repic de campanes constitueix l'acte anunciador de més antiguitat i tradició, que entronca amb els orígens religiosos de la Festa i amb el fet que, antigament, era l'únic mitjà de comunicar els fets importants.

Cap a les vuit del vespre, i durant uns minuts, les esglésies de la ciutat fan sonar les seves campanes per anunciar que comença la Festa. A la catedral del Sant Esperit, parròquia històrica de Terrassa, es venten les quatre campanes existents.

Encàrrecs honorífics

El Penó de la ciutat, que representa plàsticament l'escut, és un dels símbols més importants.

L'alcalde o alcaldessa, per Festa Major, encarrega l'honor de portar el Penó de la ciutat a una entitat o institució ciutadana amb motiu d'una efemèride o algun acte molt rellevant. Excepcionalment se'n poden escollir dues.

Un altre encàrrec honorífic que fa l'alcalde o alcaldessa és la designació d'una persona o grup de persones com a pregoneres. L'encàrrec sol recaure en una personalitat destacada que resideixi a la nostra ciutat o hi tingui alguna vinculació directa.

El pregó, un cop arribat el Drac de Terrassa, i amb el repic de campanes, és una de les activitats incloses dins dels actes d'obertura de la Festa Major, el capvespre del divendres, i ha viscut un procés de consolidació que l'ha portat de ser una dissertació en el marc solemne del Saló de Sessions de l'Ajuntament a pronunciar-se en prosa, en vers o cantat des del balcó de la Casa Consistorial i, per tant, obert a tota la ciutadania present al Raval.

L'Ajuntament decideix també la imatge impresa que s'incorpora als ventalls que els regidors de la Corporació porten al seguici oficial del diumenge, i que tenen el seu origen en els antics ventalls que s'havien utilitzat a la festa de Corpus fins a començament de segle. Aquests ventalls, que servien per a espantar les mosques i refrescar-se de la calor del dia, es van recuperar per la Festa Major de 1948, i el seu ús s'ha mantingut, amb algunes interrupcions, des de llavors. Durant uns quants anys, la imatge que incorporen va reflectir, en dibuix a la ploma, una de les obres emblemàtiques que es van inaugurar en el curs de l'any. Actualment, la imatge dels ventalls correspon a una adaptació del cartell de la Festa Major de l'any.

Dins el marc dels honors i les distincions, cal assenyalar també que, durant molts anys, en el decurs de la Festa Major se solia reconèixer, en un acte solemne al Saló de Sessions, la trajectòria cívica de ciutadans i ciutadanes amb la instal·lació del seu retrat pintat a la Galeria de Terrassencs i Terrassenques Il·lustres, o amb l'atorgament de la medalla de la ciutat als qui, pels seus mèrits, se'n fessin creditors. Aquest reconeixement d'honors i distincions és competència de l'Ajuntament en ple i, tot i que no és exclusiu de la Festa Major i pot celebrar-se en altres dates, es va celebrar durant un temps com a acte previ al pregó.

A banda de l'engalanament de la façana de l'Ajuntament amb domassos, la Rosa Mora i el Joan Martí van implementar fora de protocols el costum d'encendre un ciri en honor dels sants patrons al vestíbul de l'Ajuntament. Aquest costum compleix amb la suposada funció d'espantar la pluja en el decurs de la festa. Posteriorment, es va incorporar com un acte més del programa, que es realitza amb tota la solemnitat. El Marc Galí va ser qui va rebre en herència aquesta tradició, que en la revisió de 2023 va ser incorporada oficialment dins els Protocols de la Festa Major com a un dels actes d'inici.

Protocols de la Festa Major de Terrassa

La Festa Major de Terrassa se celebra el primer diumenge després de Sant Pere. Dura de divendres a dimecres, i el diumenge és el seu dia central.

Històricament se celebra en honor dels sants patrons de la ciutat, que són sant Pere, sant Cristòfol i sant Valentí.

Preludi

Conjunt d'actes que se celebren el divendres a la tarda, primer dia de Festa Major, que anuncien a la ciutat que la Festa comença.

Baixada del Drac

Aquest acte té com a referent la llegenda del Drac, que atemoria els ciutadans i ciutadanes de Terrassa i els seus entorns des de la seva cova de la muntanya de Sant Llorenç del Munt. Simbòlicament, traient foc pels queixals, el Drac porta la festa des de la seva cova fins al Raval de Montserrat.

Normatives dels Protocols

Dia: divendres

Hora d'inici: a les sis de la tarda

Hora d'acabament: a les vuit del vespre

Itinerari: sortida de Matadepera, recorregut per la carretera de Matadepera, carrer Major de Sant Pere, plaça del Rector Homs, carrer de la Creu Gran, carrer Nou de Sant Pere, placeta de Saragossa, carrer de Sant Pere i placeta de la Font Trobada, i arribada al Raval de Montserrat

Grups participants: Grup del Drac de Terrassa (amb el Drac de Terrassa i el Drac Infantil de Terrassa)

Vestuari: indumentària dels dragoners

Acompanyament musical: tabals i gralles

Encesa del Ciri

L'Encesa del Ciri és un dels primers actes de divendres de Festa Major. La persona encarregada d'aquesta tradició encén, acompanyada de l'alcalde o alcaldessa, un ciri a l'atri de l'Ajuntament en honor dels sants patrons de la ciutat. L'objectiu d'aquest costum és espantar la pluja en el decurs de la festa. L'acte finalitza amb una sèrie de balls a l'entorn del ciri. Un cop acabat l'acte, s'entra el ciri al vestíbul de l'Ajuntament, on queda encès durant tota la Festa Major.

Normatives dels Protocols

Dia: divendres

Hora d'inici: a les sis de la tarda

Lloc: atri de l'Ajuntament

Qui hi participa: persona encarregada del costum d'encendre el ciri, alcalde o

alcaldessa i grups de cultura popular

La seqüència cronològica és:

1. S'inicia amb un discurs de la persona encarregada de la tradició d'encendre el ciri, acompanyada de l'alcalde o alcaldessa.
2. S'encén el ciri amb un llumí de fusta.
3. Es realitzen els balls a l'entorn del ciri.
4. S'entra el ciri al vestíbul de l'Ajuntament.

Divendres

Inici de la Festa

Amb aquest nom s'identifiquen els actes que tenen lloc al Raval de Montserrat i que assenyalen l'obertura oficial de la Festa Major.

S'inicia a les vuit del vespre amb l'entrada del Drac de Terrassa al Raval mentre les esglésies de la ciutat fan sonar les seves campanes per anunciar que comença la festa. L'Àliga de Terrassa dona la benvinguda al Drac saludant-se.

Un dels encàrrecs honorífics que es duen a terme durant aquest acte d'obertura és la lectura del pregó des del balcó de l'Ajuntament.

Un cop l'alcalde o alcaldessa ha donat per començada la Festa Major algunes de les colles protocol·làries de la ciutat, Bastoners de Terrassa, Gegants de Terrassa, Grup de Drac de Terrassa i Nans i Capgrossos de Terrassa, fan una mostra de danses tradicionals i emblemàtiques locals, ja siguin balls específics per a l'obertura de la festa, propis de la ciutat o amb característiques solemnes i específiques per la tipologia d'acte.

Un altre dels punts més importants d'aquests actes és el descobriment del Capgròs de l'Any, escollit per votació popular d'entre una llista de persones capdidates vinculades a la cultura i a Terrassa. Una representació dels nans i capgrossos antics és qui destapa i dona la benvinguda al Capgròs de l'Any, acompanyat de l'autor o autora. Aquest moment és un dels més esperats per tota la ciutadania.

L'acte finalitza amb el Ball de l'Àliga saludant el Capgròs de l'Any i la persona capdidata, i posteriorment amb l'Estapera popular, ball emblemàtic i propi de Terrassa, ballat per totes les persones assistents que hi vulguin participar.

Sabies què... Un dels moments més emblemàtics de la Festa Major és la tradicional proclamació del Capgròs de l'Any. Aquest capgròs surt de la Festa dels Capdidats, on es presenta públicament la llista de capdidats, és a dir, les persones proposades perquè una d'elles esdevingui el Capgròs de l'Any. Un cop escollida la persona que serà homenatjada, entra en joc l'artista Jordi Grau, reconegut mestre en la creació de capgrossos. Ell és l'encarregat de donar forma al capgròs del personatge escollit: en dissenya els trets, n'esculpeix les formes i li dona la personalitat que el farà immediatament identificable. Un aspecte molt especial d'aquesta tradició és que Jordi Grau regala el capgròs a la ciutat, i el converteix en part del patrimoni festiu i cultural de Terrassa.

La seva descoberta, que té lloc el divendres de Festa Major, genera una enorme expectació i és seguida amb gran entusiasme per tot el públic assistent. Aquest ritual s'ha convertit en un dels actes més rellevants i mediàtics de l'Inici de la Festa.

Normatives dels Protocols

Dia: divendres

Hora d'inici: a les vuit del vespre

Hora d'acabament: a quarts de deu del vespre

Lloc: Raval de Montserrat

La seqüència cronològica és:

1. S'inicia amb l'entrada al Raval del Drac de Terrassa, que anuncia el començament de la Festa Major.

2. Es venten les campanes de les parròquies existents a la ciutat, durant uns minuts.

3. Seguidament el Drac de Terrassa balla la Dansa del Drac.

4. L'Àliga avança fins al mig del Raval, on dona la benvinguda al Drac saludant-se.

5. El pregoner o la pregonera, des del balcó de l'Ajuntament, fa el pregó.

6. L'alcalde o alcaldessa fa l'obertura oficial de la Festa.

7. Ballen els Gegants Vells: el Ball Nou.

8. Ballen els Bastoners de Terrassa: Sant Ferriol, Patufet, Les Anelles.

9. Ballen els Gegants Nous: Vals Jota.

10. Balla el Drac Infantil: la Dansa del Drac Infantil.

11. Ballen els Gegantons Modernistes: Ball Rodó.

12. Ballen els Bastoners de Terrassa: les Dues Sotes i l'Estapera.

13. Ballen les parelles de Gegants Vells i Gegants Nous: Valset Valencià.

14. Els capgrossos de l'any de les anteriors edicions entren al Raval, ballen una vegada el Ball de la Cercavila, també conegut com la Tereseta, i després conviden a ballar-lo dues vegades més als infants presents.

15. Entra el Capgròs de l'Any, tapat perquè no es pugui reconèixer, acompanyat de l'autor o autora del Capgròs i de La Guapa, com a representant dels nans i cap grossos antics. Es situen al centre del Raval i el descobreixen.

16. S'inicia la lectura de la glossa del personatge, mentre el Capgròs de l'Any i el personatge real al qual representa pugen al balcó, on son rebuts per l'alcalde o alcaldessa, i saluden el públic.

17. Mentre el Capgròs retorna a la plaça, la resta de capgrossos ballen el Ball de la Malamanya.

18. Els capgrossos reben el Capgròs de l'Any, que se situa al davant, agafat de la mà del Capgròs de l'any anterior, i ballen el Ball de Nans de Terrassa.

19. L'Àliga de Terrassa fa l'homenatge al Capgròs de l'Any tot ballant el Ball de l'Àliga.

20. Ball de l'Estapera amb la participació dels grups de cultura popular i del públic assistent, amb el qual finalitza l'acte.

Grups participants: Grup del Drac (amb el Drac de Terrassa i el Drac Infantil de Terrassa), Grup de Geganters de Terrassa (amb els Gegants Nous, els Gegants Vells i els Gegantons Modernistes), Bastoners de Terrassa, Nans i Capgrossos de Terrassa i Àliga de Terrassa

Vestuari: indumentària tradicional de cada colla

Acompanyament musical: un grup de música tradicional acompanya els balls

Doble ballada de sardanes

El divendres té lloc una doble ballada popular de sardanes a càrrec de les cobles terrassenques.
Durant els dies de la Festa Major també es fan altres ballades a diferents espais de la ciutat.

Normatives dels Protocols

Dia: divendres

Horari d'inici: a partir de les vuit del vespre

Hora d'acabament: a les dotze de la nit

Lloc: plaça Vella

Acompanyament musical: a càrrec de les formacions de cobla tradicional de la ciutat

Raval Infernal

El Raval Infernal és l'acte de foc principal de la Festa Major de Terrassa.

L'any 1981, amb la recuperació del Drac de Terrassa i dels Diables de Terrassa, es va realitzar el bateig de foc d'aquestes dues colles dins de la Festa Major. L'acte es va anomenar Dansa Foguera. L''any 1982 ja passa a anomenar-se Raval Infernal. Des de 1991, aquests dos grups el coordinen.

Una de les característiques úniques d'aquest acte és el Toc del Raval Infernal, ritme creat per Toni Costa amb la col·laboració de Carme Amat, Jordi Ferré, Tabalers de Diables de Terrassa, Tabalers del Drac de Terrassa i Tabalers de la Pàjara de Terrassa; i transcrit per Pere Jané. Tots els tabalers i tabaleres participants el toquen sense interrupció i incrementant-ne la intensitat al llarg de l'acte.

Una altra especificitat de l'acte és El Blindatge del Raval, document que regula el funcionament, els criteris normatius i els requisits de participació de les colles al Raval Infernal. L'elaboració i revisió del blindatge correspon a les dues colles organitzadores i compta amb el vistiplau de l'Ajuntament.

Sabies que... El 2 de juliol de 1983, va néixer La Pàjara de Terrassa. Diu la història que una estranya criatura va dipositar un ou a l'atri de l'Ajuntament de Terrassa. Aquell ou era fruit d'una folla nit d'amor amb el Llucifer dels Diables de Terrassa i una criatura desconeguda. Al crit d'"Habemus Pàjara", tot Terrassa ho va celebrar i, des de llavors, ha participat en actes de cercaviles, correfocs i d'altres actuacions.

Normatives dels Protocols

Dia: divendres

Hora d'inici: a dos quarts d'onze de la nit

Hora d'acabament: a dos quarts de dotze de la nit

Lloc: Raval de Montserrat

La seqüència cronològica és:

1. Mentre el públic assistent comença a concentrar-se al Raval, hi ha una ambientació de l'espai (disminució de la intensitat de l'enllumenat públic i altres elements) que crea un clima d'expectació prèvia a l'inici de la festa de foc.
2. Els grups de foc participants s'adrecen al Raval de Montserrat encapçalats pels seus tabalers i tabaleres.
3. Comença l'acte central en el moment en què s'apaga totalment l'enllumenat del Raval de Montserrat i comencen els *versots* de Diables de Terrassa des del balcó de l'Ajuntament, que donen l'entrada a la plaça de les diferents colles per fer el seu lluïment acompanyat dels seus tabalers i tabaleres, i del seu toc. Un cop acaben, se situen al lloc establert de la plaça, segons El Blindatge del Raval. S'alternen colles de diables i bèsties.
4. Amb un últim *versot* es dona inici a les rondes de les voltes del Raval, en les quals prenen part simultàniament un màxim de tres grups, que es mouen de forma circular en sentit contrari a les agulles del rellotge en l'espai central del Raval, davant l'Ajuntament.

5. El Toc del Raval comença a sonar a l'acabar el *versot* i no deixarà de fer-ho fins l'últim petard de l'última ronda; s'arriba al final de la volta del toc i tabals paren de tocar.
6. Un altre avís acústic assenyala el canvi de les rondes, que en conjunt tenen una durada aproximada de quaranta minuts. Les rondes d'actuació se succeeixen sense pauses ni interrupcions, i augmenten progressivament la intensitat del foc en la part final.
7. Un cop acabades les rondes, els organitzadors se situen al centre del Raval formant una rotllana que desplaça el públic cap a l'exterior i deixa lloc al mig per poder encendre el tro final, anomenat *flipot*, al mateix temps que tabals toquen un redoblament.
8. Esclata el *flipot*, que assenyala l'acabament del foc.
9. Tan bon punt peta el *flipot*, els tabalers comencen el toc de la Munyeira i, seguits de la resta de tabalers i tabaleres, se situen al mig de la plaça per fer-la ballar. L'acte del Raval acaba quan acaba el toc.
10. L'acte acaba amb una ruixada, un cop no hi ha bèsties ni diables a la plaça.

Grups participants: sis colles, de les quals tres són de bestiari de foc i les altres tres, de diables. D'aquestes sis colles, dos són els grups històrics de foc de la ciutat, el grup del Drac de Terrassa i els Diables de Terrassa, que tenen encomanada la coordinació de l'acte. Els altres quatre grups participants seran seleccionats pels grups coordinadors d'acord amb l'Ajuntament, per tal d'assegurar que garanteixin uns nivells acceptables de qualitat, nombre de components, seguretat i experiència en actes de foc. Dos d'aquests grups (un de bestiari i un de diables) seran de Terrassa i els altres dos (un de bestiari i un de diables) de fora de la ciutat. En cas d'existir a Terrassa un nombre més gran de grups de foc o de bestiari, la seva actuació al Raval Infernal serà rotativa en anys successius.

Vestuari: és fonamental que cada colla disposi de la seva indumentària pròpia, dissenyada específicament per a garantir la seguretat, permetent així una participació responsable i d'acord amb les regulacions establertes.
Acompanyament musical: únicament està permès utilitzar instruments de percussió de membrana sense bordons que produeixin sons greus, mantenint així l'essència i autenticitat del tradicional Toc del Raval Infernal.

Dissabte

Cercavila

La Cercavila de Festa Major és la mostra de la cultura popular i tradicional catalana de la ciutat.

Està encapçalada per les colles protocol·làries de Terrassa i seguida per la resta d'entitats ordenades segons la seva tipologia d'activitat.

Per a la Cercavila, els grups participants incorporen tots els seus elements característics i van acompanyats per formacions musicals.

Les entitats protocol·làries de Terrassa realitzen, al finalitzar la cercavila, unes completes interpretant l'Estapera com a acte conjunt de representació institucional. Cada colla hi participa amb la seva expressió pròpia, mantenint l'ordre d'entrada i sortida, i reforçant el caràcter simbòlic i identitari de la ciutat.
Aquest acte té un reglament específic, el qual desenvolupa les normatives exposades a continuació i l'acte en general.

Sabies que...Anomenem completes al moment en què tot els grups fan una actuació a la vegada amb la mateixa peça musical. Es van incorporar per primera vegada unes completes a la Festa Major de Terrassa l'any 2025.

Normatives dels Protocols

Dia: dissabte

Horari d'inici: a les sis de la tarda

Itinerari: sortida del Raval de Montserrat amb un recorregut pels carrers del centre històric de la ciutat i

amb arribada a la plaça Vella

La seqüència cronològica és:

1. Tres trons d'avís minuts abans de l'inici.
2. Amb el primer tro d'avís les colles trabucaires de la ciutat fan el recorregut tot anunciant l'imminent inici de la Cercavila.
3. Amb el tercer tro d'avís comença la Cercavila amb el següent ordre:
    a. Colles protocol·làries
        i. Grup del Drac (amb el Drac de Terrassa)
        ii. Grup de Geganters de Terrassa (amb els Gegants Nous, els Gegants Vells)
        iii. Nans i Capgrossos de Terrassa (amb els capgrossos de l'any)
        iv. Esbart Egarenc del Centre Cultural El Social
        v. Bastoners de Terrassa
        vi. Minyons de Terrassa
        vii. Castellers de Terrassa
        viii. Diables de Terrassa
        ix. Àliga de Terrassa
    b. Mostra tradicional i festiva
        i. Colles geganteres, de dansa, de ball parlat, d'imatgeria i de foc, ordenades segons la tipologia d'activitat.

4. Totes les entitats participants realitzen, al llarg del recorregut, actuacions adients al ritme i la forma de l'acte que permetin un lluïment dels grups i que el públic pugui gaudir de la cercavila en la gran majoria dels seus punts.
5. A l'arribar a la plaça Vella totes les colles protocol·làries fan unes completes mentre s'interpreta l'Estapera.
6. La resta d'entitats entraran a la plaça Vella agrupades per tipologia per fer els lluïments. Acabats els balls, les colles castelleres fan els castells de vigília.

Grups participants: totes les colles de cultura popular i tradicional catalana de la ciutat que compleixin els següents requisits:

- Que estiguin en actiu i en condicions d'actuar.
- Que hagin realitzat almenys una actuació durant l'any previ a la Festa Major.

Vestuari: indumentària tradicional i elements característics de cada colla.

Acompanyament musical: les colles protocol·làries utilitzaran exclusivament instruments tradicionals catalans. Pel que fa a la resta, l'acompanyament musical serà el propi de cada colla, que respectarà acústicament els grups del voltant.

Correfoc

El Correfoc, després del Raval Infernal, és l'acte de foc més important de la Festa Major. El primer Correfoc es va fer l'any 1987 i des de l'any 1990 s'ha realitzat ininterrompudament, amb l'excepció de l'any 2020, quan la pandèmia mundial de covid-19 va obligar a aturar l'activitat de tota la Festa Major.

Aquest és un dels actes de Protocols de la Festa Major que té un reglament específic, el qual desenvolupa les normatives exposades a continuació i l'acte en general.

Normatives dels Protocols

Dia: dissabte
Hora d'inici: aproximadament a dos quarts de dotze de la nit
Hora d'acabament: aproximadament cap a la una de la matinada
Itinerari: es realitza per carrers del centre de la ciutat
El Correfoc es desenvolupa de manera que no hi hagi massa separació entre colles, respectant però, la distància de seguretat entre elles.
En arribar al final cada colla fa una encesa de lluïment, segons l'ordre d'arribada. Si l'espai ho permet, totes les colles juntes fan un final espectacular. I per acabar, s'interpreta la Munyeira de manera conjunta amb tots els tabals de les colles participants.

Grups participants: les colles de foc de la ciutat que compleixin els requisits establerts en el reglament específic:

- Que estiguin en actiu i en condicions d'actuar segons el reglament intern del Correfoc.
- Que hagin fet almenys una actuació de foc durant l'any previ a la realització del Correfoc.

Vestuari: és fonamental que cada colla disposi de la seva indumentària pròpia, dissenyada específicament per a garantir la seguretat, que permeti així una participació responsable i d'acord amb les regulacions establertes.
Acompanyament musical: instruments de percussió o de vent representatius de cada colla

Traca d’anunci de la revetlla

L’inici dels balls de revetlla de la Festa Major s’anuncia amb una traca que es fa esclatar dissabte a la nit. La traca es tira tan a prop com sigui possible de l’escenari. En el moment en què acaba, l’orquestra comença a tocar el primer ball de revetlla

Normatives dels Protocols

Dia: dissabte

Hora d’inici: pels volts de mitjanit

Lloc: l’espai on té lloc el ball de revetlla

La traca es tira el més a prop possible de l’espai on té lloc el ball de revetlla i, adequant-se a les condicions de l’entorn, ha de ser prou sonora i lluïda per tal d’anunciar, espectacularment, l’inici del ball.

Diumenge

Durant les primeres hores del matí tenen lloc pels carrers del centre de la ciutat les matinades, a càrrec de les colles trabucaires locals.

Com a dia central de la Festa, a continuació, es duen a terme els actes festius amb més importància simbòlica per la seva solemnitat, història i tradició.

Aquests actes situen el Penó de la ciutat al centre de la celebració, un element carregat de simbolisme que representa la ciutat i històricament ha estat un dels elements institucionals més rellevants de la festa.

S'encarrega l'honor de portar el Penó de la ciutat a una entitat o institució cultural amb motiu d'una efemèride o algun acte molt rellevant.

Es defineix un recorregut simbòlic que articula els actes de diumenge. Les autoritats són les encarregades de treure el Penó de l'Ajuntament i portar-lo fins a l'ofici, mantenint així el seu paper institucional i la representació formal de la ciutat. A l'Acte de sortida d'ofici es produeix un relleu simbòlic: el Penó és homenatjat per les entitats de cultura popular, que passen a custodiar-lo i acompanyar-lo durant la resta de l'acte. De tal manera que es visualitza la continuïtat entre la institució i el teixit associatiu de la ciutat, reconeixent el paper central de les entitats en la celebració de la Festa Major. Finalment, són aquestes mateixes entitats les que retornen el Penó a l'Ajuntament, tancant el cercle de la jornada.

Sabies què... l'any 2026 es compleix el centenari del penó actual, creat l'any 1926 a partir d'un concurs d'artistes terrassencs i confeccionat per l'Escola Elemental de Treball. Celebrant aquesta efemèride es posa en valor, reforçant-ne el coneixement públic i recuperant el pes que li correspon dins la seqüència festiva.

Aquests actes son el seguents:

Seguici d'autoritats i ofici solemne

És el moment amb major significació institucional de la Festa per la participació directa i preeminent de la corporació municipal de la ciutat.

Tot començant amb una galejada d'honor a les autoritats al raval de Montserrat, a càrrec de les colles trabucaires de la ciutat, i encapçalat pel Penó de la ciutat, el seguici d'autoritats surt de l'Ajuntament i desfila fins a la catedral del Sant Esperit, on se celebra l'ofici solemne.

Ordre del seguici d'autoritats:

- dos macers
- dos guàrdies municipals amb vestuari de gala
- el Penó de la ciutat, portat pels representants de l'entitat que ha rebut l'encàrrec (vegeu: Encàrrecs honorífics)
- dos cordoners del Penó
- dos agutzils
- l'alcalde, amb la vara, la medalla i la banda, símbols del poder municipal
- la resta de la corporació, portant les tradicionals bandes i ventalls, en filera de dues persones, i mantenint aquest ordre: tinents d'alcalde (pel seu ordre), portaveus municipals i resta de regidors agrupats segons la seva representativitat
- convidats institucionals, amb l'ordre protocol·lari que correspongui

Normatives dels Protocols

Dia: diumenge
Hora de sortida del Seguici: a un quart de deu del matí
Hora d'inici de l'ofici: a dos quarts de deu del matí
Hora d'acabament: a tres quarts d'onze del matí
Itinerari: el Seguici d'autoritats desfila des de l'Ajuntament fins a la catedral, passant pel Raval de Montserrat, placeta de la Font Trobada, carrer dels Gavatxons i plaça Vella

La seqüència cronològica és:

1. Galejades d'honor a les autoritats a càrrec de les colles trabucaires.
2. Sortida del seguici d'autoritats des de l'Ajuntament.
3. Arribada a la catedral del Sant Esperit, on la jerarquia eclesiàstica surt a rebre'l.
4. Entrada a l'església mentre repiquen totes les campanes (toc d'arribada de les autoritats municipals).
5. El Penó de la ciutat és dipositat a l'altar major.
6. Els membres de la corporació municipal se situen als bancs respectant l'ordre de prioritat establert en el seguici.
7. Inici de l'ofici religiós, que és solemne i consisteix en una missa polifònica cantada, que inclou els goigs als tres sants patrons: sant Pere, sant Valentí i sant Cristòfol.
8. En acabar l'ofici, el prelat de màxima autoritat va a saludar l'alcalde mentre sona el toc final de missa amb totes les campanes.
9. En acabar l'ofici, l'Àliga de Terrassa saluda al Seguici d'autoritats, en l'ordre establert, que surt de l'atri de la catedral.

Vestuari: l'alcalde, com a màxima autoritat municipal, porta la vara, la medalla i la banda, símbols del poder municipal. La resta de la corporació porta les tradicionals bandes i ventalls. Els guàrdies municipals acompanyen la comitiva amb el vestuari de gala.

Acompanyament musical: formació de música tradicional catalana

Acte de sortida d'ofici

L'acte que té lloc a la sortida de l'ofici solemne constitueix la principal manifestació de la cultura tradicional de Terrassa, esdevé un element genuïnament terrassenc i cal considerar-lo com un element clau del patrimoni etnogràfic i cultural de la ciutat.

Una de les representacions més significatives en l'àmbit ciutadà, el Ball de Plaça de Terrassa, es duia a terme antigament per la festa de la Candelera, el mes de febrer, però posteriorment es va recuperar per a la Festa Major.

Una de les singularitats d'aquest acte és la participació activa de les autoritats. Actualment, són els grups participants en l'acte els que decideixen les autoritats convidades a ballar.
Durant l'Acte de sortida d'ofici el Penó és homenatjat per les entitats de cultura popular, que passen a custodiar-lo i acompanyar-lo durant la resta de l'acte.

Normatives dels Protocols

Dia: diumenge

Hora d'inici: quan acaba l'ofici, aproximadament a tres quarts d'onze del matí

Hora d'acabament: a tres quarts de dotze del matí

Lloc: plaça Vella

La seqüència cronològica és la següent:

1. Al sortir de l'atri de la catedral el Penó de la ciutat i les autoritats convidades a ballar es dirigeixen al lloc que els hi correspon a la plaça.
2. S'encén la tronada de l'Acte de sortida d'ofici mentre Castellers de Terrassa i Minyons de Terrassa fan sengles pilars de salutació.

3. L'Esbart Egarenc del Centre Cultural El Social obre el Ball de Plaça de Terrassa, al qual s'incorporen les autoritats convidades a ballar. Un cop es retiren, els dansaires continuen fins a acabar el ball.
4. Una representació dels capgrossos de l'any balla el Ball de Nans de Terrassa i, a continuació, el Ball de la Cercavila, en el qual participen les autoritats convidades a ballar.
5. Els Bastoners de Terrassa interpreten tres dels balls propis de la ciutat: Ball de les Anelles, Ball de les Corrandes i Ball de la Manflina.
6. El Drac de Terrassa dansa el Ball del Drac de Terrassa.
7. Els Gegants Vells i els Gegants Nous fan el Ball de Gegants de Terrassa. En acabar, els Geganters lliuren el ram de la Pepona a l'entitat encarregada de dur el Penó de la ciutat.
8. L'Àliga de Terrassa interpreta el Ball de l'Àliga. En acabar es fa entrega del mocador d'honor a l'entitat encarregada de dur el Penó de la ciutat.

Grups participants: Minyons de Terrassa, Castellers de Terrassa, Esbart Egarenc del Centre Cultural El Social, Nans i Capgrossos de Terrassa (amb una representació dels capgrossos de l'any), Bastoners de Terrassa, Grup del Drac de Terrassa (amb el Drac de Terrassa), Grup de Geganters de Terrassa (amb els Gegants Nous i els Gegants Vells) i Àliga de Terrassa

Vestuari:

Les colles castelleres utilitzen el seu vestuari oficial: pantalons blancs, faixa negra i camisa de color malva els Minyons de Terrassa, i blau turquesa els Castellers de Terrassa.

El vestuari de l'Esbart Egarenc del Centre Cultural El Social per al Ball de Plaça correspon al de gala català i s'utilitza per distingir les diferents tipologies de parelles dins el ball. Cada dansaire porta mitja blanca i sabatilla negra o de vetes. L'element més característic són les mantellines de les noies, que simbolitzen la sortida d'ofici.

L'Hereu i la Pubilla llueixen el vestuari més emblemàtic: l'Hereu vesteix un conjunt negre de gala, amb ret i barretina, i és l'únic que porta polaines; la Pubilla, en canvi, porta un conjunt de gala de tons clars i mantellina blanca. Les parelles de casades també duen vestuari de gala, amb les noies amb mantellines llargues. Les parelles de solteres utilitzen un vestuari menys elaborat i les noies duen mantellina curta. La tercera tipologia de parella vesteix amb peces més populars; en aquest cas, les noies no duen mantellina, però sí davantal.

Cada capgròs duu el vestuari propi de cada personatge.

El vestuari històric dels Bastoners de Terrassa, reservat exclusivament per a l'Acte de sortida d'ofici, inclou un barret negre amb cintes de colors, una banda i una faldilla de flors, combinats amb els elements tradicionals de la colla: camisa i pantalons blancs, polaines, faixa i espardenyes vermelles.

El vestuari del Grup del Drac de Terrassa és el que la colla anomena *vestuari de protocol*. Està inspirat en la indumentària dels portadors del Drac de Terrassa del 1946, coneguda a partir de fotografies d'arxiu, tot i que no n'és una reproducció exacta.

Consta d'una camisa negra de mànigа llarga, una faldilla verd fosc acabada en punxes fins al genoll, una faixa vermella a la cintura, mitges opaques negres i espardenyes negres de set vetes. Com a complements, incorpora el mocador vermell i l'escut modernista de la colla —rodó i amb acabament de dents de serra— on es llegeix Drac de Terrassa i 1981, acompanyat de la imatge del Drac.

La indumentària dels Geganters de Terrassa està format per pantaló llarg blanc, camisa blanca amb els escuts de la colla, faixa negra i mocador vermell amb puntets blancs.

Els balladors de l'Àliga porten la roba habitual: mitges blanques, pantalons marrons, camisa beix clar, mocador lila al coll i espardenyes negres de set vetes, mantenint la imatge tradicional de la figura. Els balladors duen una banda honorífica florejada, exclusiva d'aquest acte i no utilitzada en cap altra actuació.

Acompanyament musical: música tradicional catalana

Sabies que... El 1958, l'Esbart Egarenc del Centre Cultural El Social va dur a terme una important tasca de recuperació del Ball de Plaça, que avui dia es dansa durant l'Acte de sortida d'ofici de Festa Major. Aquesta recuperació es va basar en el ball que es podia veure a la plaça durant les festes de la Candelera al segle XIX. En aquell moment, el Ball de Plaça es feia en tres jornades diferents: el primer dia hi ballaven les parelles casades, el segon les solteres i, finalment, el tercer dia ho feien els minyons i minyones.

En l'actualitat, els dansaires de l'Esbart Egarenc simbolitzen aquests tres dies de ball a través de la coreografia. La primera entrada és la de l'Hereu i la Pubilla; la segona representa les parelles casades; la tercera correspon a les solteres i, la quarta, a les parelles de minyons i minyones. Per diferenciar aquests grups, els dansaires utilitzen quatre tipus de vestuari diferents.

La melodia del Ball de Nans de Terrassa, composta per Carles Llongueras i amb coreografia de Miqui Giménez, és l'única peça d'autor que interpreten nans i capgrossos per la Festa Major. Estrenat el 1983, es balla divendres a l'Inici al Raval, després de presentar el Capgròs de l'Any, i es repeteix diumenge a la Sortida d'Ofici.

El ball té dues parts: una de solemne, on les figures desfilen en parelles fent saltirons, i una de més animada, amb moviments laterals, apropaments i separacions, acompanyats de picades de mans. Amb el canvi de tonalitat, els balladors fan mitja volta i el ball es tanca amb una reverència al públic.

La melodia del Ball de la Cercavila o la Tereseta prové d'una tonada tradicional de Salàs de Pallars, tot i que també apareix referenciada en altres pobles pallaresos. La versió terrassenca, adaptada per Miqui Giménez als anys vuitanta, difereix de la descrita per Vicenç Bosch a Balls antics del Pallars (1906).

És el ball més popular dels nans i capgrossos per la seva animació i facilitat, i es balla diverses vegades durant la Festa Major: divendres a l'Inici al Raval, dissabte i diumenge a la Cercavila, i també a la Sortida d'Ofici. En les ballades de divendres i dissabte es convida infants i públic a sumar-s'hi, i diumenge a la plaça Vella també hi participa la corporació municipal, en un moment entre simpàtic i transgressor.

El ball comença amb una rotllana de balladors que giren primer cap a la dreta i després cap a l'esquerra. Amb el canvi de tonalitat, la meitat dels balladors entra al centre picant de mans, i després ho fa l'altra meitat. Finalment, la música s'alenteix i el ball acaba amb una reverència al públic. En moments de més gresca, es pot repetir amb un ritme més ràpid.

Per als Bastoners de Terrassa, l'Acte de sortida d'ofici és una mostra solemne de la seva trajectòria. El vestuari històric i la bandera centenària, reservats exclusivament per a aquesta ocasió, esdevenen símbols del pas del temps i del respecte a la tradició.

En aquest dia especial, la colla interpreta tres balls propis de la ciutat i molt representatius: les Anelles, les Corrandes i la Manflina. En aquesta darrera dansa s'executen dues versions, la Manflina de 16 i la de 8, un fet excepcional que només té lloc en aquesta actuació. Portar la bandera centenària durant aquest últim ball és considerat un gran honor dintre de la colla.

El Ball del Drac de Terrassa és una dansa cerimonial de caràcter majestuós i imponent, considerada una manifestació de poder simbòlic. La partitura va ser creada per Pep Coca i la coreografia, pels membres de la colla. El ball consta d'una entrada solemne, un ball pla i unes corrandes com a final.

El Drac avança amb moviments lents i contundents, ocupant la plaça i oferint la seva presència al públic en totes direccions, marcat sempre per un tempo ferm. El foc apareix de manera controlada durant les corrandes, amb dues bengales que destaquen el moment més festiu i culminant de la dansa.

Aquesta peça només es representa durant la Sortida d'Ofici de la Festa Major, amb excepcions puntuals en actes protocol·laris de la colla. Tot i que cada any només s'hi preparen uns quants membres, una sola persona té l'honor de ballar el Drac a la plaça. Aquest ball només es pot interpretar una vegada a la vida, amb excepcions extraordinàries com l'any de la covid, quan un membre va haver de repetir-lo per manca de temps per assajar amb una altra persona.

La persona escollida es comunica a la colla el mateix diumenge, durant l'esmorzar. Per això, en acabar el Ball de Plaça, és freqüent que molts membres s'emocionin i celebrin l'elecció amb la persona designada, que acostuma a haver-se preparat durant anys per viure aquell moment.

El Ball de Gegants de Terrassa va ser compost per Pep Coca el 1993, amb coreografia elaborada per la colla.

El Ball de l'Àliga del Diumenge de Festa Major és un homenatge dedicat a l'entitat encarregada de dur el Penó de la ciutat . L'Àliga és la darrera figura a ballar durant l'acte. Tot i mantenir un caràcter cerimoniós, el moment final estableix un contacte més directe amb el poble i reforça el vincle entre la institució, la figura i la ciutadania.

S'inicia amb una salutació solemne a l'entitat encarregada de dur el Penó de la ciutat . Cada salutació de l'Àliga és corresposta com a mostra de respecte, creant un diàleg simbòlic que subratlla el sentit de reconeixement.

Seguici de Terrassa

El Seguici de Terrassa és una mostra de la cultura popular tradicional catalana de Terrassa. Encapçalades pel Penó de la ciutat, les entitats protocol·làries de la ciutat que tenen representació a l'Acte de sortida d'ofici, desfilen retornant el Penó de la ciutat a l'Ajuntament

Normatives dels Protocols

Dia: diumenge

Hora de sortida del Seguici de Terrassa: en acabar la sortida d'ofici

Itinerari: plaça Vella, carrer Major, carrer Unió i Raval de Montserrat

La seqüència cronològica és la següent:

1. Acabats els balls de l'Acte de sortida d'Ofici, es forma al centre de la plaça Vella el Seguici de Terrassa, mentre les autoritats desfilen de tornada cap a l'Ajuntament acompanyades dels agutzils.
2. Encapçalats pel Penó de la ciutat, el Seguici de Terrassa es dirigeix cap a l'Ajuntament amb el següent ordre:
   i. Dos macers
   ii. Dos guàrdies municipals amb vestuari de gala
   iii. El Penó de la ciutat, portat pels representants de l'entitat que ha rebut l'encàrrec (vegeu Encàrrecs honorífics)
   iv. Dos cordoners del Penó
   v. Drac de Terrassa
   vi. Gegants Vells

vii. Gegants Nous

viii. Capgrossos de Terrassa

ix. Àliga de Terrassa

x. Bastoners de Terrassa

xi. Esbart Egarenc del Centre Cultural El Social

xii. Minyons de Terrassa

xiii. Castellers de Terrassa

3. El seguici de Terrassa entra a l'Ajuntament seguint l'ordre establert, exceptuant les colles castelleres. Les entitats participants ho faran tot ballant.

4. L'acte finalitza amb les colles castelleres entrant a plaça.

Grups participants: Grup del Drac de Terrassa (amb el Drac de Terrassa), Grup de Geganters de Terrassa (amb els Gegants Vells i els Gegants Nous), Nans i Capgrossos de Terrassa (amb una representació dels capgrossos de l'any), Àliga de Terrassa, Bastoners de Terrassa, Esbart Egarenc del Centre Cultural El Social, Minyons de Terrassa i Castellers de Terrassa.

Vestuari: s'utilitzarà el mateix vestuari de l'Acte de sortida d'ofici

Acompanyament musical: grups i formacions tradicionals catalanes acompanyen les diferents colles.

Diada Castellera

L'acte té lloc al Raval de Montserrat, davant l'Ajuntament, el migdia de diumenge, i hi participen les colles castelleres de la ciutat i una altra colla convidada, de mutu acord entre elles.
Aquest és un dels actes de Protocols de la Festa Major que té un reglament específic, el qual desenvolupa les normatives exposades a continuació i l'acte en general.

Sabies que... les diades castelleres a càrrec de colles foranes havien estat presents, de forma esporàdica, en les festes majors dels segles XIX i XX. Amb la creació de les colles castelleres locals, aquest acte esdevé un element referencial de la Festa.

Normatives dels Protocols

Dia: diumenge

Hora d'inici: a les dotze del migdia

Hora d'acabament: a les dues de la tarda

La seqüència cronològica és la següent:

1. S'inicia amb els pilars caminats d'entrada a plaça que fan les colles castelleres. Els músics respectius acompanyen els pilars amb el Toc d'Entrada a Plaça.
2. Les colles se situen de la següent manera: mirant l'Ajuntament, a la dreta els Minyons de Terrassa, a l'esquerra els Castellers de Terrassa i a darrere, al mig, la colla convidada.
3. El nucli de la diada el formen les diferents rondes de castells, que en realitzen fins a tres per colla, com és tradicional a totes les actuacions castelleres.
4. En cas d'haver-hi pilars de mèrit (pilar de 6 o superior), es fan en solitari i per ordre d'alçada.
5. La diada es clou amb els pilars de comiat que es fan al centre de la plaça.

6. Les colles locals fan un pilar al balcó de l'Ajuntament, on els seus integrants pugen tirats d'una faixa.

7. Finalment, els grups de grallers i timbalers toquen la Marxa de Vermut de forma conjunta.

Grups participants: les colles castelleres de la ciutat (Castellers de Terrassa i Minyons de Terrassa) i una altra colla convidada

Vestuari: pantalons blancs, faixa negra i camisa de color malva els Minyons de Terrassa i blau turquesa els Castellers de Terrassa. La camisa de la tercera colla variarà en funció de la colla convidada.

Acompanyament musical: un grup de grallers i timbalers acompanya cada colla castellera.

Dilluns

Cercavila Infantil

Des del 2017, els infants de les colles de la cultura popular i tradicional catalana de la ciutat participen en una cercavila amb un lluïment final.

Normatives dels Protocols

Dia: dilluns

Horari d'inici: a quarts de sis de la tarda

Hora d'acabament: a quarts de set de la tarda

Itinerari: recreant, sempre que es pugui, el recorregut de la cercavila de dissabte

Grups participants: els infants de les colles d'imatgeria festiva, dansa, castelleres i de foc

Vestuari: indumentària tradicional de cada colla

Acompanyament musical: música tradicional que acompanya les colles i, sempre que sigui possible, les persones músiques també seran infants de les colles. Si cal la participació de persones adultes, seran les mínimes possibles.

Dimecres de Cloenda

Ballada de Sardanes

El dimecres, com un dels actes de cloenda de la Festa Major, té lloc una ballada popular de sardanes.

Normatives dels Protocols

Dia: dimecres

Horari d'inici: a les vuit del vespre

Lloc: era de la Masia Freixa – parc de Sant Jordi

Acompanyament musical: a càrrec d'una formació de cobla tradicional

Castell de Focs

La Festa Major de Terrassa acaba amb el Castell de Focs, que ha esdevingut i és un dels seus actes més tradicionals, populars i multitudinaris.

El Castell de Focs anuncia a la ciutat la fi de la Festa i té lloc el dimecres a la nit, amb una gran espectacularitat i lluïment pirotècnic.

Normatives dels Protocols

Dia: dimecres

Hora d'inici: a dos quarts d'onze de la nit

Lloc: un espai cèntric i que permeti una gran assistència de públic

La seqüència cronològica és:

1. Llançament espaiat de tres trons d'avís

2. Immediatament després de l'últim tro, comença el Castell de Focs

3. Tres trons consecutius avisen de la seva finalització

Havaneres

Un cop acabat el Castell de Focs, i per celebrar la fi de la Festa Major, té lloc la cantada d'havaneres, que és acompanyada de rom cremat servit per la corporació municipal.

Normatives dels Protocols

Dia: dimecres

Hora d'inici: a les onze de la nit

Lloc: espai proper a la zona de llançament dels focs i que permeti una gran assistència de públic.

La seqüència cronològica és:

1. Comença la cantada a càrrec d'un grup d'havaneres.

2. Un cop iniciat el concert, es comença a servir el rom cremat.

Altres actes

Altres activitats de cultura popular i tradició catalana que es duen a terme, o s'han organitzat, durant la Festa Major:

- Mostra de foc infantil. Les seccions infantils dels grups i colles de foc de la ciutat participen en un correfoc i en una mostra de foc. Actualment té lloc diumenge a la nit.
- Danses tradicionals dels països catalans. La ballada de danses dels Països Catalans és una tradició de més de 60 anys a la Festa Major de Terrassa, protagonitzada pels esbarts locals i convidats, amb música majoritàriament de cobla i amb danses sempre d'arrel tradicional. Actualment té lloc el dilluns al vespre
- Ball del Serrallonga. L'acte recuperat segueix l'estructura general en la qual diferents bandolers es presenten davant d'en Serrallonga, i aquí ho fan guiats per un conegut bandoler que robava pels camins de la serra de l'Obac, en Capablanca. Però, en la versió actual, els bandolers no narren les seves malifetes passades, sinó que ens mostren els temps presents de l'actualitat política, local, nacional i internacional. Està format per un recorregut itinerant pels carrers de la ciutat, actualment dilluns a la tarda.
- Ball de gralles. Concert amb ball interpretat per a instruments tradicionals catalans com gralles, tarotes i timbals. Actualment, aquest té lloc divendres, just després del Raval Infernal
- I actes coincidint amb efemèrides de les colles de cultura popular i tradicional catalana de la ciutat.

Ajuntament de
Terrassa